

Kirke og samfund i 1000 år

Teologisk konsulent i Roskilde Stift, Anita Hansen Engdahl, præsenterer jubilæumsfejringens tema: Kirke og samfund i 1000 år

Af Anita Hansen Engdahl, teologisk konsulent

Siden tidlig vikingetid, har kristendommen sat sig utallige spor på Sjælland; men det er her i 2022 vi kan fejre tusindåret for kirkens selvstændighed med fast struktur, egen biskop og administration omkring menigheds- og kirkeliv.

Tusind år skal selvfølgelig fejres med manér; men hvordan gør man egentlig det, når stiftet indtil 1922 var identisk med hele Sjællands Stift, og når stiftets tusind-årige historie rummer nogle af de mest magtfulde og indflydelsesrige teologer gennem kirkehistorien; de smukkeste kirker og kunstværker, dramatiske hændelser, enestående genstande og herlige anekdoter?

Det er som at spise en elefant, og selv om det afrikanske ordsprog siger, at det skal gøres i små bidder, så er det nemmere sagt end gjort, for en fejring kan ikke få alle bidderne med. Uagtet hvilken person, hvilket sogn, hvilken kirke, der fremhæves i jubilæumsårets arrangementer og udgivelser, vil det aldrig være hverken fyldestgørende eller retfærdigt.

Vi har derfor valgt at lægge en vinkel på fejringen. Denne vinkel hedder samspillet mellem kirke og samfund, for uden den vekselvirkning, havde vi aldrig rundet 1000 år.

Mens selve festgudstjenesten afvikles i Roskilde Domkirke og det officielle arrangement i Det gule Palæ med palægård, så er video, artikler, materiale på nettet alt sammen hentet bredt fra hele stiftet

Kirke og samfund

Vi valgte temaet "Kirke og samfund", fordi kirkebygninger og kristendom egentlig intet er i sig selv. Begge dele lever af, at Guds ånd griber mennesker og får dem sat i bevægelse, så de omsætter kristentroen i det daglige liv med hinanden.

Kristendommen har således påvirket vores menneskesyn, vores samfundsindretning, vores demokrati og dannelse. Og alle de mennesker, som udgør folkekirken i Roskilde Stift, er samtidig borgere i samfundet - ja i Roskilde Stift er mere end tre ud af fire borgere samtidig medlem af folkekirken. Kirkens medlemmer er børn i institutioner, elever på skoler, ældre på ældrecentre, patienter på hospitaler, indsatte i arrester, ansatte på arbejdspladser, studerende på campus, aktive i foreninger og så videre.

For det meste formåede kirken at sætte sig positive spor, undertiden gik kirken alvorligt fejl af, hvordan vi skulle give troen vinger – men fejltagelserne hører også med til historien. Så vores

fejring er fortællingen om, hvordan evangeliet og den kirkelige organisation altid har præget og stadigvæk præger samfundet på godt og ondt, og hvordan samfundsændringer altid har ført og stadig fører til, at kirken ændrer sig.

Eksempelvis gik kirken foran med i 1903 at give kvinderne stemmeret til menighedsrådene, mens de først i 1915 fik stemmeret til den lovgivende forsamling. Omvendt fik kvinder allerede tidligt i 1900-tallet adgang til offentlige embeder, men først i 1948 bøjede kirken sig og gav kvinder adgang til præsteembedet.

Opsummerende kan man sige, at stiftsjubilæet ikke blot skal være en fejring af et navn, en stiftsgrænse, en administrativ enhed, kirkernes ansatte eller en domkirke. Det skal først og fremmest være en fejring af menighederne; af at kristendommen er blevet delt mellem mennesker og har sat sig spor i vores liv med hinanden fra Odden til Østmøn, fra Sejerø til Omø.

Derfor er det vores håb, at den officielle fejring og det materiale, som sendes ud fra stiftet vil give inspiration til, at man også lokalt fejrer de 1000 år og benyttet lejligheden til at vise fantastiske bygninger og genstande frem – og til at fortælle de mange skønne historier, som fortjener at komme frem i lyset.

Og foretag gerne fejringen sammen med aktører i det samfund, som kirken altid har været en del af: Det lokalhistoriske arkiv, biblioteket, kommunale institutioner, erhvervslivet og de mange lokaler foreninger.

Endelig er fejringen også en fortælling om, at den evangelisk-lutherske folkekirke ikke er dalet ned fra himlen og ikke er ene om at forkynde evangeliet eller fortælle kristendommens historie.

Vennerne

Kristendommen i Roskilde Stift kom til os udefra, fra England og Nordtyskland – og det giver os en særlig forbindelse til kirkerne disse steder. Frem til reformationen i 1536 var Roskilde Stift en del af den romersk-katolske kirke, og det betyder, at mere end halvdelen af de år, vi nu fejrer, har vi fælles med landets katolikker. Ved reformationen brød vi med katolikkerne og de næste 150 år følte den unge evangeliske-lutherske kirke sig så truet af en modreformation, at hverken konge eller kirkens ledere turde give plads til andre trossamfund; men fra 1682 blev Den Katolske Kirke, Det Jødiske Samfund og Den Reformerte Kirke anerkendte trossamfund i Danmark.

Med Grundloven af 1848 opnåede danskerne religionsfrihed, og baptisterne etablerede sig stærkt i stiftet. Det samme gjorde mange andre frimenigheder, og de er vokset i tal, som årene er gået.

I Roskilde Stift har venskabet med kristne brødre og søstre ført til et tæt økumenisk samarbejde. Det afspejler sig ikke mindst i, at vi netop her i jubilæumsåret er sammen om at arrangere de danske kirkedage, "Himmelske Dage i Roskilde", i Kristi himmelfartsferien. Vigtigst er dog de mange samtaler, fælles gudstjenester og arrangementer, som hele tiden finder sted på lokalt niveau overalt i stiftet.

Roskilde Stift omfattede en kort tid i 1000-tallet også Skåne, og der er stadig en meget tæt forbindelse mellem Roskilde Stift og vores venner fra Lund. Fra Absalons erobring af Arkona og frem til reformationen hørte Rügen også under stiftet. Det markerer vi ved at have et særligt venskabsbånd og gensidige besøg.

Kirken sprudler af liv og mod

I dag har kirken fundet sine ben mellem ikke bare mange kristne brødre og søstre og internationale kirkesamfund, men eksisterer også i sameksistens med andre religiøse retninger. I stiftet er der en tæt dialog med disse. Kirken forsøger at løfte sin del af arbejdet med vellykket integration. Det sker gennem migrantarbejde og ved at føre religionsdialog og yde diakoni i asylcentre.

Kirkehistorikeren P.G. Lindhardt sagde engang i en prædiken, at kirken af og til bliver bange for ikke at kunne klare sig over for andre religioner, politiske strømninger eller sekulariseringen af samfundet. Eller bange for ikke at gøre nytte. Når kirken bliver bange for disse ting, er det egentlig et udtryk for, at den er blevet bange for sig selv. Kristendom er, at sandheden (ordet om Kristus) kommer til os – selv gennem lukkede døre. Og lige siden den første påskemorgen er kirkens liv og vækst blevet varetaget af både bange og tvivlende mennesker.

Igennem 1000 år har vi ofte været bange på kirkens vegne, men lige præcis 1000-årsfejringen og de mange historier, viser os, at kirken ikke står og falder med, hvad vi formår. Evangeliet er brudt igennem gang på gang, når vi mennesker har været hovmodige, bange, dovne og uforsonlige. Det er værd at fejre!